

Енес Халиловић

БОКВИЦЕ И ДРУГЕ ПРИЧЕ

БОКВИЦЕ

Био некакав Рамо што је врачао кад ће киша да падне и да л се у трбуху мрда син ил кћер. Рамо је био чувен у цијелу крају. Сваког су дана код њега долазили луди и заљубљени. И сиромашни. Звали су га хоџа, али он је врач био, ни видио није хоџу. Рамо је гледао у шаку соли коју је натапао соком од боквице и водом прокуханом са мишјим ножицама. Ловио је мишеве на гробљу, крај једног глога. Сјечивом Gillette одсјецао је ножице мишевима. Жена му је прокухавала воду с ножицама. Он је брао боквице у башти. Од свег биља у његовој башти највише је било боквица. Од боквица је жена његова сок правила. Воду прокухану са ножицама, пошто би се охладила, и сок од боквице просуо би Рамо на со у шаки и гледао би фигуре. Тумачио би. Комшиluk је знао да му жену љуби неки Абаз. Тај се одавно примачо врачу Раму и друже се. Раму је липсао пас. Абаз је врачу Раму поклонио свог пса. Комшиluk се смијао томе. „Ни од пса да се не плаши курвар”, зборило се по комшилуку. Врач Рамо, једном, у кући, затече Абаза како му љуби жену. Скочи кроз прозор Абаз и отрча голокрак, а врач Рамо узне пушку, истрча из куће. Дум! Дум! Зачуше се меци. „Шта ће ми твој пас несоју!” викао је врач Рамо. Крв псећа излила се по авлији. Рамо је бацио пушку и запалио цигарету. „Извини Рамо. Извини”, збори-

ла је Рамова жена снизана на кућном прагу. Рамо је заплакао. Гледао је како псећа крв тече међу боквицама. „Извините, извините, моје боквице. Куд псећом крвљу да вас нагрдим?”

ПОТОМЦИ ОДЛИКОВАНИХ

Одређено је било да се изида Тврђава, најјача од постанка свијета.

Краљица је рекла да се везује камен за камен јајима. И то жуманца да се мијешају са неким травама, па ће се боље везати камен за камен, земљотресу да одоли Тврђава. И душманском оружју.

Народ је јаја сваког јутра носио на двор. Рукавима су људи загријавали јаја – бива, ко да су тек из кокошке. Кад масама дозлогрди да јаја носе на двор, поклаше кокошке, поједоше месо, закопаше перушке. Рекоше властима да је неко потрово кокошке. На двору се пронесе шапат да су то неки странци који хоће на државу да ударе. Онда Краљица одреди да се сваком мушкарцу осјече по једно јаје, а оним другим нека војнике праве.

И добешар разгласи по народу: „Ко зажали својој домовини једно јаје, вољом круне изгубиће оба!”

Неки се уфатише између ногу и избјегоше у друга царства. И у шуме одоше док се не повуче Закон о једном јајету ил оба.

Они други добише Орден златног јајца. Остали су њихови потомци – то су јајаре. А није остала тврђава. Ни на камену камен.

КАЛАИСАЊЕ КАЗАНА

Седам година сам војску служио. Тако је некад било. Куд се нисам обрео и који сој нисао видио. Шта сам све појео. Е појео сам, кад ме мучка нагна, шта сам стигло. А јели смо и пса. Једном годишње. Тако је одређено било. Рекли су нам да псеће месо не да болестима да нас обале. И мијешали су псеће месо, никад га ниси могло осјетит. Али нисмо знали кад једемо псеће месо. Само смо знали кад се калаишу казани. Ако смо ручали псеће месо, одмах су кухари калаисали казане. Е, тад би дознали шта смо појели. Чудно је било. Мислиш шта ти је у трбуху. У првом сну послѣ калаисања многи су сањали псе. Устану па причају како их пси јуре. Неки су повраћали у сну. Нико није снивао како јури пса, ил како га коље. У сновима војника, пси су уједали, режали, њушили, стизали... Ја сам сањао Сурог ког сам оставио пред кућом. Кад сам одлазио у војску, скичао је. Баш ко човјек је патио. Ма какав човјек. До другог села сам му чуо тужбалицу. Сањао сам, сваки пут послѣ калаисања казана, да ми Сури откида ногу ил руку. Одслужио сам. Кренуо сам кући послѣ-

је Бајрама. Преко планина и ријека. Кад сам се вратио, отац ме питао о свему. О ратовима. О народима. О чудима... Пред кућом није било пса. Питао сам кад је липсо Сури. Отац ми је причао да га је добро слушао. Једном годишње је болово, повраћо је крв. „Отрго се с ланца, послије Бајрама неки дан, и отишо је... тражио сам га куд сам стиго... ништа.”

ХРОНИКА

Тога јутра, као и сваког јутра хиљаду година прије, магла је пала на рударску варош.

У једном кревету, син један спавао је као што спавају недужни.

Устао је, воде ради, па се вратио у кревет. Знао је још колико треба да пређе расказ на сату и доћи ће отац, да га пробуди као увијек до сада.

Опет је дјечак заспао окренувши се на десну страну. Ни мрдноу није – тај дјечак топле коже – кад се опучио угаљ под земљом, а отац његов не стиже ни ријеч да каже, али стиже у снове сину много пута, кроз дуге године, кроз магле што су исте као ова магла и све претходне.

Много пута се тргнуо дјечак, из сна, у истом кревету, а прошле су године. Никад није отишао из рударске вароши, свраћао је у крчму све чешће док једном није освануо. Потом је заборавио на кућу, пропио се. Дадеше му надимак Хроника.

Причао је о смртима и угљу.

Причао је о магли која пада на варош, као што ће увијек падати.

ЈАПАНСКО ДРВО ИСКРЕНОСТИ

Рано је отишла у пензију. Звали су је Лујка. Продавала је цвјетове на пијаци. Над њеном тезгом писало је: „Купите јефтино Јапанско дрво искрености. Заливате га па ако пролиста за пет дана, значи да сте добар човјек, а ако пролиста за десет дана, значи да сте осредња врста. Ако не пролиста – поправите се.”

Људи су застајали крај тезге, читали и смијешили се. Сви који су куповали Лујкино цвијеће, узимали су и Јапанско дрво искрености. Нико у овом граду о искрености није говорио, нити се ко жалио на Лујку. Једном, неки полицајац, послије двадесетак дана заливања, извади Јапанско дрво искрености. „Па ово је само нека грана, негдје осјечена па забодена у саксију. Замисли, ђубре лоповско!” рекао је полицајац својој жени и дошао на пијацу.

Преврнуо је Лујкино цвијеће. Лујка је плакала. Није више изишла на пијацу.

Нисмо јој ни умрлицу нашли на бандери. Само се чуло да је умр-
ла. Никога није имала, нити је ко жалио.

Не бих причао о Јапанском дрвету искренности да нисам данас
прочитао стих Владимира Холана: „Пјесника не може објаснити ни-
шта, чак ни његова смрт”.